

רשומות

הצעות חוק

הכנסת

4 בנובמבר 2008

268

ר' בחשון התשס"ט

עמוד

68	הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 7), התשס"ט-2008
75	הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 117 והוראת שעה) (הגדלת קצבת זקנה ושאיירים), התשס"ט-2008

מתפרסמת בזה הצעת חוק של חברי הכנסת מטעם ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת:

הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 7), התשס"ט-2008

<p>1. תיקון סעיף 1 בחוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981 (להלן - החוק העיקרי), בסעיף ו(ב), במקום "לפי חוק זה" יבוא "בהליכי אימוץ".</p> <p>2. בסעיף 8 לחוק העיקרי -</p> <p>(1) בכותרת השוליים, בסופה יבוא "או הכרזה כבר אימוץ";</p> <p>(2) בסעיף קטן (א), אחרי "יאומץ" יבוא "כאמור בסעיף 8א";</p> <p>(3) סעיף קטן (ג) - בטל.</p> <p>אחרי סעיף 8 לחוק העיקרי יבוא:</p> <p>א.8. (א) הסכמת הורה למסירת ילדו לאימוץ תהא הסכמה מדעת שניתנה לאחר שהובא לידיעת ההורה מידע, הכל כאמור בסעיפים 8 ו-9.</p> <p>(ב) לא תתקבל הסכמת הורה למסירת ילדו לאימוץ אלא לאחר שחלפו שבעה ימים מיום לידת הילד.</p> <p>(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), רשאי בית המשפט להרשות כי הסכמת הורה תתקבל אף אם לא חלפו שבעה ימים מיום לידת הילד, אם מצא כי התקיימו בהורה נסיבות מיוחדות שאינן מאפשרות להמתין עד חלוף התקופה האמורה לצורך קבלת ההסכמה.</p> <p>ב.8. מתן מידע והסברים לפני מתן הסכמה למסירת ילד לאימוץ יבוא לידיעת ההורה ויסביר לו בשפה ברורה המובנת לו את המפורט להלן:</p>	<p>1. תיקון סעיף 1</p> <p>2. תיקון סעיף 8</p> <p>3. הוספת סעיפים 8א עד 8ג</p>
--	---

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 1 הוראות בעניין הליכי אימוץ קבועות לא רק בחוק האימוץ, אלא גם בתקנות סדר הדין האזרחי; התשמ"ד-1984, למשל. לפיכך מוצע לקבוע כי כל החלטה בהליכי אימוץ, ולא רק החלטות לפי חוק האימוץ, תינתן בהתאם לעקרונות טובת המאומץ.

סעיף 3 חוק האימוץ מאפשר מתן הסכמה למסירת ילד לאימוץ אף לפני לידתו של הילד, אך מדיניות שירותי הרווחה בפועל היא כי אין לקבל הסכמה כאמור אלא כמה ימים לאחר הלידה. מוצע להגביל בחוק את האפשרות למתן הסכמת הורה למסירת ילדו לאימוץ למועד שאינו מוקדם משבעה ימים מלידת הילד, למעט בנסיבות מיוחדות ובאישור בית המשפט. הגבלה זו באה להבטיח כי מצבו הנפשי של ההורה יאפשר לו לתת הסכמה שקולה ומודעת, לאחר קבלת מרב המידע על החלופות לאימוץ, על הסיוע שהוא יכול לקבל מרשויות הרווחה בנידול הילד, על ההשלכות המשפטיות והנפשיות האפשריות של הליך האימוץ וכן על

מאז חקיקתו של חוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981 (להלן - חוק האימוץ), לא נערכו בו תיקונים משמעותיים. הצעת החוק המתפרסמת בזה נועדה לקבוע הסדרים בכמה סוגיות שנדונו במהלך השנים בפני בתי המשפט ונבחנו בוועדות מקצועיות שמינתה הממשלה, ובהן הוועדה לבדיקת חוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981, והליכי אימוץ ילדים בישראל (ועדה ברנר ולאחריה ועדת גרוס) והוועדה לבחינת עקרונות יסוד בתחום הילד והמשפט ויישומם בחקיקה (להלן - ועדת רוט-לוי). הסוגיות העיקריות שהצעת החוק נועדה להסדיר הן: המועד והאופן שבהם תינתן הסכמת הורים למסירת ילדם לאימוץ והאפשרות לחזרה מהסכמה כאמור, הכרזה על ילד כבר-אימוץ בשל כך שלא ניתן לזהות או למצוא את הורה והמאמצים שיש לעשות כדי לאתרו וכן ביטול הכרזה כאמור, קציבת מועדים להליכים המשפטיים בעניין אימוץ מינוי מייצג נפרד למאומץ ומעמד ההורים המיועדים לאמץ בהליכים מסוימים.

¹ הצעות חוק מס' 1027/17/פ' ו-1222/17/פ'; הועברו לוועדה ביום י"ג בסיוון התשס"ז (30 במאי 2007).

² ס"ח התשמ"א, עמ' 293; התשס"ד, עמ' 476.

- (1) האפשרויות לגדל את הילד בעצמו, או בסיוע שירותי הרווחה בדרכים אחרות הקבועות בדין, במקום למסור את הילד לאימוץ, לרבות באמצעות קבלת עזרה כלכלית וטיפולית כקבוע בדין וכמקובל בשירותי הרווחה; סבר פקיד הסעד שקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, יביא לידיעת ההורה את האפשרות שבית המשפט יכריז על הילד כבר אימוץ או יקבל החלטה בעניינו לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960;
- (2) משמעות האימוץ, לרבות התוצאות הנפשיות האפשריות של האימוץ ושל ההסכמה למסירת הילד אימוץ על הילד ועל ההורה;
- (3) השלבים של הליך האימוץ;
- (4) המשמעות המשפטית של האימוץ והתוצאות המשפטיות של האימוץ ושל ההסכמה למסירת הילד לאימוץ על הילד ועל ההורה, ובכלל זה עניינים אלה:
- (א) סופיות ההסכמה והנסיבות שבהן ניתן לחזור ממנה או לבטלה;
- (ב) משמעות האימוץ לעניין הפסקת החובות והזכויות שבין הילד ובין ההורה ושאר קרוביו, ולעניין הסמכויות הנתונות להם ביחס לילד, אלא אם כן יורה בית המשפט אחרת בצו האימוץ;
- (ג) משמעות האימוץ לעניין זכותו של הילד להמשיך ולרשת את הוריו על פי דין;
- (ד) משמעות ההסכמה לאימוץ לעניין העברת הזכויות, החובות והסמכויות של ההורה כלפי הילד לפקיד הסעד עד מתן צו האימוץ;
- (ה) משמעות ההסכמה לאימוץ לעניין שלילת הזכות לקבל מידע על הילד, על הליכים משפטיים בעניינו, על זהות המבקש לאמצו ועל זהות מי שיאמצו;
- (ו) זכות הילד בהגיעו לגיל 18 לבקש לעיין בפנקס האימוצים ולקבל פרטים על ההורה;
- (5) זכות ההורה להתייעץ עם עורך דין או עם גורם אחר מטעמו טרם החתימה על כתב ההסכמה, ולליווי של אדם נוסף במעמד החתימה על כתב ההסכמה;
- (6) החשיבות שיש למסירת פרטים מזהים של אב הילד לשם הבטחת טובתו של הילד; סירבה אם למסור פרטים מזהים של האב, יביא פקיד הסעד לידיעתה כי היא רשאית למסור פרטים מזהים למטרות כאמור בסעיף 18ג, וכי לא ייעשה בפרטים שימוש אלא לאחר שתימסר לה הודעה על כך, אלא אם כן לא ניתן לאתרה במאמץ סביר.

ד ב ר י ה ס ב ר

ייוודע, עוד מוצע לפרט בחוק את המידע שיש למסור להורה לפני מתן הסכמה למסירת ילד לאימוץ, ומי הגורם שעליו יוטל להביא את המידע לידיעת ההורה (סעיפים 8א ו-8ב המוצעים).

זכויותיו ועל זכויות הילד. כמו כן, מוצע לקבוע חריג שיאפשר קבלת הסכמה סמוך ללידה ממש, באישור בית המשפט ובנסיבות חריגות, כגון מצבים שבהם יש חשש לשלום האם אם לא תחזור מיד לאחר הלידה אל משפחתה ודבר הריונה

פרטים מזהים של האב 18. (א) הסכימה אם למסירת ילדה לאימוץ וסירבה למסור פרטים מזהים של האב לשם קבלת הסכמתו למסירת הילד לאימוץ, יביא פקיד הסעד לידיעתה כי היא רשאית למסור פרטים מזהים של האב שישמשו לאיתורו למטרות רפואיות או למטרת בירור יוחסין או למטרה אחרת שתציין בלבד; מסרה האם פרטים מזהים כאמור בסעיף זה, תחול עליהם חובת סודיות ולא ייעשה בהם שימוש אלא למטרות שלשמן נמסרו ולאחר שנמסרה לאם הודעה על כך שיש כוונה לעשות שימוש בפרטים, כאמור בסעיף 6ב8).

(ב) שר הרווחה והשירותים החברתיים יקבע הוראות לעניין שמירה נפרדת וחסייה של הפרטים המזהים כאמור בסעיף זה והשימוש בהם.

4. החלפת סעיף 9. הוספת סעיפים 9א עד 9ג והחלפת סעיף 10

במקום סעיף 9 לחוק העיקרי יבוא:

"דרכי הסכמת הורים

9. (א) הסכמת הורה למסירת ילד לאימוץ תינתן באחת מדרכים אלה:

- (1) בפני שופט בית משפט לענייני משפחה או דיין, ופקיד סעד;
- (2) בפני פקיד סעד וכן עורך דין הכשיר להיות שופט בית משפט לענייני משפחה שהסמיך היועץ המשפטי לממשלה, וזאת עורך דין שהוסמך לעניין חוק זה;
- (ב) הורה זכאי שאדם מטעמו, לפי בחירתו, יהיה נוכח בעת מתן ההסכמה למסירת ילדו לאימוץ.
- (ג) מתן הסכמת הורה למסירת ילדו לאימוץ יתועד בכתב הסכמה בנוסח שיקבעו שר המשפטים ושר הרווחה והשירותים החברתיים (בחוק זה - כתב ההסכמה).
- (ד) לפני חתימת ההורה על כתב ההסכמה:
 - (1) יסביר פקיד סעד להורה בשפה ברורה המובנת לו את העניינים המפורטים בסעיף 6ב8(1), (2) ו(4) ויודא כי הוא הבין אותם;
 - (2) השופט, הדיין או עורך הדין כאמור בסעיף קטן (א)2, לפי העניין, יסביר להורה בשפה ברורה המובנת לו את העניינים המפורטים בסעיף 6ב8(3) ו(5) ויודא כי הוא הבין אותם.
- (ה) ההורה יחתום על כתב ההסכמה ויצהיר כי חתם מתוך הבנה ורצון חופשי ולאחר שהוסברו לו בשפה ברורה המובנת לו כל פרטי כתב ההסכמה.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 4 מוצע לקבוע בחקיקה ראשית, ולא רק בחקיקה משנה, כקבוע היום בסעיף 9 לחוק האימוץ, את הדרכים למתן הסכמת הורים למסירת ילדם לאימוץ. כמו כן, מוצע לקבוע כי נוסף על פקיד הסעד יהיה נוכח בהליך מתן ההסכמה שופט, דיין או עורך דין, זאת, כדי להגיש סעיף 18 המוצע קובע הסדר ייחודי בעניין מסירת פרטים מזהים של אב במקרה שבו האם נרתעת ממסירת פרטים כאמור. ההסדר המוצע יאפשר מסירת פרטים חלקיים, שישמשו למטרות מסוימות בלבד, תוך שמירה על סודיות הגורמים הנוגעים בדבר.

(ו) פקיד הסעד יאשר בחתימתו על כתב ההסכמה כי ההורה חתם על כתב ההסכמה לפניו, לאחר שעשה כמיטב יכולתו להביא לידיעת ההורה את המידע וההסברים כאמור בסעיף קטן (ד)(1).

(ז) השופט, הדיין או עורך הדין כאמור בסעיף קטן (א)(2), לפי העניין, יאשר בחתימתו על כתב ההסכמה כי זיהה את ההורה וכי ההורה חתם על כתב ההסכמה לפניו לאחר שעשה כמיטב יכולתו להביא לידיעתו את המידע וההסברים כאמור בסעיף קטן (ד)(2).

(ח) הביע הורה של מאומץ את הסכמתו לאימוץ בהתאם להוראות חוק זה, רשאי בית משפט לקבל זאת כהוכחה להסכמתו.

(ט) בסעיף זה, "דיין" – כל אחד מאלה:

- (1) דיין בהגדרתו בחוק הדיינים, התשט"ו-1955;
- (2) קאדי מדי'הב בהגדרתו בחוק בתי הדין הדרוזיים, התשכ"ג-1962;
- (3) קאדי בהגדרתו בחוק הקאדים, התשכ"א-1962;
- (4) דיין של בית דין של עדה נוצרית כמשמעותו בסעיף 54 לדברי המלך במועצה על ארץ ישראל, 1922 עד 1947.

9א. על אף האמור בסעיף 9, הסכמה למסירת ילד לאימוץ הניתנת מחוץ לישראל תהיה בחתימה על כתב הסכמה לפני הנציג הדיפלומטי או הקונסולרי של ישראל או לפי דין המקום שבו ניתנה, או לפי דין מקום מגוריו של נותן ההסכמה או של הילד בעת מתן ההסכמה.

9ב. (א) הסכמת הורה שטרם מלאו לו 18 שנים למסירת ילדו לאימוץ אינה טעונה הסכמת הוריו או אפוטרופסו.

(ב) הסכמת הורה שטרם מלאו לו 16 שנים תינתן בפני שופט בית משפט לענייני משפחה בנוכחות פקיד סעד.

9ג. סבר פקיד סעד או עורך הדין כאמור בסעיף 9(א)(2) כי בנסיבות העניין אין לקבל את הסכמת ההורה למסירת ילדו לאימוץ, וההורה מבקש למסור את ילדו לאימוץ, יעביר את בקשת ההורה להכרעת בית המשפט.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 39 המוצע קובע כי במקרה שבו למרות רצון ההורה למסור את ילדו לאימוץ, הגורמים המקצועיים סבורים כי המקרה אינו מתאים לאימוץ, הם יעבירו את בקשת ההורה להכרעת בית המשפט כדי שהבקשה תיבחן בחינה מעמיקה.

את חשיבות המעמד ומשמעותו, ולהבטיח שהמשמעותיות המשפטיות של הליך האימוץ יוסברו להורה על ידי אדם בעל הכשרה משפטית (סעיף 9 המוצע). עוד מוצע לקבוע כי הסכמת הורה שהוא קטין שטרם מלאו לו 16 שנים תינתן בפני שופט של בית המשפט לענייני משפחה, ובמקרה זה לא יהיה די במתן ההסכמה בדרכים הרגילות (סעיף 9(ב) המוצע).

² ס"ח התשט"ו, עמ' 68.

³ ס"ח התשכ"ג, עמ' 20.

⁴ ס"ח התשכ"א, עמ' 118.

⁵ חא"י, כרך ג' עמ' (ע) 2738, (א) 2569.

סיגים להסכמת הורים 10. (א) לבקשת הורה, רשאי בית המשפט לבטל את הסכמתו של

ההורה למסירת ילדו לאימוץ, אם מצא שהתקבלה באמצעים פסולים, או להרשות להורה לחזור בו מהסכמתו למסירת ילדו לאימוץ מטעמים מיוחדים שיירשמו, ובלבד שבמועד הגשת הבקשה טרם חלפו 60 ימים מיום מסירת המאומץ למי שהסכים לקבלו לביתו בכוונה לאמצו, וטרם ניתן צו אימוץ.

(ב) החלטת בית המשפט לפי סעיף זה תינתן בתוך 40 ימים מיום הגשת הבקשה; שר המשפטים יקבע מועדים לעניין הגשת ערעור על החלטת בית המשפט לפי סעיף זה ולעניין ההחלטה בערעור.

(ג) בקשה כאמור בסעיף קטן (א) תוגש לבית המשפט בטופס בקשה כפי שייקבע בתקנות.

(ד) פנה הורה לפקיד סעד והודיע לו על רצונו להגיש בקשה כאמור בסעיף קטן (א), ימסור לו פקיד הסעד, בלא שיהוי מידע בדבר הליך הגשת הבקשה, ויסייע לו, אם ההורה מעוניין בכך, למלא את טופס הבקשה ולהגישו לבית המשפט.

תיקון סעיף 12 5. בסעיף 12(ג) לחוק העיקרי, אחרי "מחייבות זאת" יבוא "או שקיימות נסיבות אחרות המצדיקות זאת".

6. בסעיף 13 לחוק העיקרי -

(1) בסעיף קטן (א)(1), בסופו יבוא "אף שנעשו מאמצים סבירים לעשות כן, בתוך 14 ימים מיום שנודע לפקיד הסעד על רצונה של האם למסור את הילד לאימוץ או על היות הילד מועמד לאימוץ, מאמצים כאמור בפסקה זו ייעשו תוך שמירה מרבית על פרטיות האם, האב וכל אדם אחר, ובלי לחייב את האם למסור מידע שאינה מעוניינת למסרו";

ד ב ר י ה ס ב ר

באחת הדרכים ובנוסף שנקבעו לכך בתקנות, רשאי בית משפט לקבל זאת כהוכחה להסכמתו.

סיגים להסכמת ההורים

10. לפי בקשת הורה רשאי בית משפט לפסול הסכמתו שניתנה לפני לידת המאומץ או שהושגה באמצעים פסולים, ורשאי הוא, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להרשות להורה לחזור בו מהסכמתו כל עוד לא ניתן צו האימוץ.

סעיף 5 סעיף 12(ג) לחוק האימוץ מאפשר לפקיד סעד למסור ילד לידי מי שמסכימים לקבלו לביתם בכוונה לאמצו אף בטרם נותקה הזיקה בין הילד להוריו הביולוגיים רק במקרה שאינו סובל דיחוי וכאשר הנסיבות מחייבות זאת. מוצע לאפשר מסירת ילד כאמור גם כאשר קיימות נסיבות אחרות המצדיקות זאת, שכן על פי רוב עדיפה הימצאותו של הילד אצל משפחה המעוניינת לאמצו מהימצאותו בבית הולדים או במוסד כלשהו.

סעיף 6 סעיף 13(א)(1) לחוק האימוץ קובע כי ניתן להכריז על ילד כבר-אימוץ כלפי הורה שלא ניתן לוהותו, למצאו או לברר את דעתו. מוצע להטיל על הרשויות חובה לעשות מאמץ סביר לשם איתור ההורה בטרם יוכרו הילד כבר-אימוץ כלפיו לפי עילה זו, ואולם, כדי שלא לעכב את הליכי האימוץ, מוצע להגביל את המאמצים לפרק זמן של 14 ימים.

על פי סעיף 10 לחוק האימוץ, הורה יכול לחזור בו מהסכמתו למסור את ילדו לאימוץ כל עוד לא ניתן צו אימוץ. צו זה ניתן לכל הפחות לאחר שישה חודשים ממועד מסירת הילד למשפחה המיועדת לאמצו. מוצע להגביל בזמן את האפשרות של הורה שהסכים למסור את ילדו לאימוץ לחזור בו מהסכמתו, כך שלא ניתן יהיה להגיש בקשה כאמור אם חלפו כבר 60 ימים ממועד מסירת הילד להורים המיועדים לאמצו. מחד גיסא, יש חשיבות לשמירה על המשפחה הטבעית ככל האפשר; מאידך גיסא, נדרשת סופיות כדי לאפשר מסגרת יציבה לילד, שכבר נמסר למשפחה המבקשת לאמצו, ולמנוע ממנו טלטלות שעלולות לפגוע בו פגיעה בלתי הפיכה. כמו כן, סופיות ההסכמה תחייב את ההורה לתת משקל רב יותר להסכמתו למסור את הילד לאימוץ מלכתחילה. עוד מוצע לקבוע מועדים קצובים להחלטת בית המשפט בעניין החזרה מההסכמה, ולחייב את שר המשפטים לקבוע מועדים כאמור גם לעניין הערעור על ההחלטה, שכן הימשכות ההליכים המשפטיים כשלעצמה עשויה להשפיע על ההחלטה הסופית.

להלן נוסח סעיפים 9 ו-10 לחוק האימוץ שמוצע להחליפם:

"דרכי הסכמת ההורים"

9. הביע הורה של המאומץ את הסכמתו לאימוץ

(2) בסעיף קטן (ב) -

(א) בפסקה (1), במקום הסיפה החל במילה "ואולם" יבוא "שר המשפטים יקבע מועדים לעניין הגשת ערעור על החלטת בית המשפט לפי סעיף זה ולעניין ההחלטה בערעור";

(ב) פסקה (2) - תימחק.

הוספת סעיף 13א

7. אחרי סעיף 13 לחוק העיקרי יבוא:

13א. (א) הוכרו ילד כבר-אימוץ לפי סעיף 13(א)(1) וביקש הורדה לבטל את ההכרזה לגביו, והוא מעוניין לגדל את הילד, יורה בית המשפט על ביטול הכרזת הילד כבר-אימוץ ועל מסירתו להורה, ובלבד שבמועד הגשת הבקשה טרם חלפו 60 ימים מיום מסירת הילד למי שהסכים לקבלו לביתו בכוונה לאמצו, וטרם ניתן צו אימוץ.

(ב) בית המשפט יעכב החלטה לפי סעיף קטן (א) לתקופה שיקבע, אם ראה כי מתקיימת לכאורה אחת העילות המפורטות בסעיף 13(א)(2) עד (8), או כי הוגשה בקשה להכריז על הילד כבר-אימוץ בשל אחת העילות כאמור, או שהיועץ המשפטי לממשלה הודיע כי בכוונתו להגיש בקשה כאמור.

(ג) חלפה התקופה האמורה בסעיף קטן (א), לא יהיה בית המשפט רשאי עוד לבטל את ההכרזה על הילד כבר-אימוץ.

החלפת סעיף 23 והוספת סעיף 23א

8. במקום סעיף 23 לחוק העיקרי יבוא:

23. (א) בית המשפט ימנה למאומץ בהליכים לפי חוק זה, מייצג בעל הכשרה מתאימה, אם מצא כי התקיים אחד מהתנאים המנויים להלן, אלא אם כן שוכנע, מטעמים שיירשמו, כי אין בייצוג כדי לקדם את זכויות המאומץ, את צרכיו או את ענייניו: (1) טרם מלאו למאומץ 12 שנים והוא מביע רצון ברור העומד בניגוד לסעד המבוקש; (2) הוגשה בקשה לחזור מהסכמה לאימוץ לפי סעיף 10; (3) נדונה מסירת הילד למטרת אימוץ לפי סעיף 12(ג), ובלבד שניתן למנות מייצג כאמור בתוך 24 שעות;

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 7 סעיף 13א המוצע קובע הסדר לעניין ביטול הכרזה על ילד כבר-אימוץ שניתנה לפי סעיף 13(א)(1) לחוק האימוץ, בנסיבות שבהן האב הנעדר הופיע וביקש מבית המשפט לבטל את ההכרזה. לפי ההסדר המוצע, כאשר ההורה הביולוגי מבקש לבטל את ההכרזה והוא אכן מעוניין לגדל את הילד, אין לבית המשפט שיקול דעת, והוא חייב להורות על מסירת הילד להורה, אלא אם כן קיימת עילה אחרת להכרזת הילד כבר-אימוץ כלפי אותו הורה. הסדר זה בא להגיש את חשיבות ההורות הטבעית ואת זכותו של הילד לגדול אצל ההורה הביולוגי. לצד זאת, מוצע להגביל את המועד שבו ניתן יהיה להגיש בקשה לביטול הכרזה כאמור, וכך, אם חלפו 60 ימים מהיום שהילד נמסר לידי משפחה המבקשת לאמצו, לא ניתן יהיה עוד לבטל את ההכרזה; זאת, מטעמי טובת הילד והתפתחותו הנפשית היציבה, כמפורט לעיל לעניין חזרה מהסכמה למסירת ילד לאימוץ.

סעיף 8 סעיף 23 לחוק האימוץ קובע: "רשאי בית משפט, בכל עת ואף אם לא נתבקש לכך, למנות למאומץ אפטרופוס לצורך הדיון לפי חוק זה." עם זאת, השימוש שנעשה בהוראה זו אינו רב ואף אין בעניין זה מדיניות אחידה. מוצע לקבוע הסדר מפורט בעניין מינוי מייצג למאומץ בהליכים לפי חוק האימוץ, בעקבות המלצות ועדת המשנה של ועדת ריט-לוי בעניין ייצוג נפרד לילדים בהליכים אורחיים. על פי ההסדר המוצע, בהליכים מסוימים המתאפיינים במורכבות יתר והמפורטים בסעיף, בית המשפט ימנה לילד מייצג נפרד, אלא אם כן שוכנע כי הייצוג אינו מועיל בנסיבות העניין; במקרים אלה יהיה עליו לפרט בכתב את החלטתו שלא להורות על ייצוג נפרד למאומץ. נוסף על כך, בית המשפט יהיה רשאי למנות מייצג נפרד למאומץ בכל מקרה שבו יהיה בכך לדעתו כדי לקדם את זכויותיו, את צרכיו או את ענייניו של המאומץ. המקרה

- (4) הוגשה בקשה לביטול הכרזה על ילד כבר-אימוץ לפי סעיף 13א;
- (5) הוגשה בקשה לצמצום תוצאות האימוץ לפי סעיף 16(1);
- (6) הוגשה בקשה לביטול צו אימוץ לפי סעיף 19;
- (7) העניין העולה בתיק מורכב במיוחד. לרבות עקב מעורבותם של משיבים מלבד הורי המאומץ;
- (8) הימשכות ההליכים בתיק עלולה להביא לפגיעה בזכויותיו, בצרכיו או בענייניו של המאומץ.
- (ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), רשאי בית המשפט למנות למאומץ מייצג אם מצא כי יש בייצוג כדי לקדם את זכויות המאומץ, את צרכיו או את ענייניו.
- (ג) מלאו למאומץ 12 שנים והוא מביע רצון ברור העומד בניגוד לסעד המבוקש, ימנה לו בית המשפט מייצג.
- (ד) מונה מייצג לפי סעיף זה וטרם מלאו למאומץ 12 שנים, יפעל המייצג כאפוטרופוס לדין ויטען בפני בית המשפט לעניין טובת המאומץ; מלאו למאומץ 12 שנים, יפעל המייצג כעורך דינו של המאומץ וייצג את רצון המאומץ ואת עמדותיו.
- 23א. בית המשפט רשאי להתיר, בנסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, להורים מאמצים או למי שקיבלו את המאומץ לביתם בכוונה לאמצו, להשמיע את עמדתם בהליכים לפי סעיף 10 או לפי סעיף 13א, ורשאי הוא לקבוע הוראות לעניין שמירת סודיות ההליכים ומניעת פגיעה בפרטיות הצדדים.

מעמד הורים
מאמצים

ד ב ר י ה ס ב ר

באותו מקרה ניתנה להורים אפשרות להשמיע את עמדתם בפני בית המשפט. מוצע להסמיך את בית המשפט, בנסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, להתיר להורים מאמצים כאמור להשמיע את עמדתם בהליך של חזרה מהסכמה למסירת ילד לאימוץ ובהליך של ביטול הכרזה על ילד כבר-אימוץ. במקרים אלה, על פי רוב הילד כבר נמצא אצל המשפחה המיועדת לאמצו, ואף נוצרה ציפייה ממשית של המשפחה, המצדיקה בנסיבות מיוחדות ליתן להם אפשרות להביא את דברם בפני בית המשפט (סעיף 23א המוצע).

השפעה על זכויות הילד

הצעת החוק נועדה לקדם את טובתם של ילדים הנתונים בהליכי אימוץ ואת ההגנה על זכויותיהם, צורכיהם וענייניהם, הן באמצעות קיצור הליכים המתנהלים לפי חוק האימוץ והבהרתם והן באמצעות עידוד בית המשפט למנות מייצג נפרד לילד בהליכים אלה.

עלות תקציבית

ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת קבעה כי העלות התקציבית של הצעת החוק אינה עולה על 5 מיליון שקלים חדשים לשנה.

חברי הכנסת: קולט אביטל, זבולון אורלב

היחיד שבו לפי ההסדר המוצע יהויב בית המשפט למנות מייצג למאומץ ולא יותיר לו כל שיקול דעת, הוא אם מלאו למאומץ 12 שנים והוא מביע רצון ברור העומד בניגוד לעמדת הרשויות.

בהמלצות ועדת המשנה של ועדת רוט-לוי נכללו הוראות כלליות בעניין ייצוג ילדים בהליכים אזרחיים, בין היתר בעניין שלב מינוי המייצג, הגורמים המוסמכים לבקש מבית המשפט למנות מייצג, רציפות הייצוג וחובות המייצג כלפי הילד. בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית תבחן ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת אם יש מקום לשלב הוראות בעניינים אלה, כולם או חלקם, בהסדר המוצע.

חוק האימוץ אינו מסדיר את מעמדם של הורים מאמצים או של הורים שקיבלו לביתם ילד בכוונה לאמצו בדיונים המתנהלים בפני בית המשפט בשלב הראשון של הליך האימוץ, קרי - ניתוק הויקה בין הילד לבין הוריו הביולוגיים. בבע"מ 6930/04 פלונית ופלוני המיועדים לאימוץ הקטין נגד האב הביולוגי (ניתן ביום 22 באוגוסט 2004) קבע בית המשפט העליון כי עקרונית, בשלב הראשון של הליך האימוץ אין לתת מעמד להורים מאמצים או להורים שקיבלו ילד לביתם בכוונה לאמצו, אף שבנסיבות מיוחדות בית המשפט יביא בחשבון בהחלטתו גם את עניינם. יוער כי

מתפרסמת בזה הצעת חוק של חבר הכנסת מטעם ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת:

**הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 117 והוראת שעה) (הגדלת קצבת זקנה ושאיירים),
התשס"ט-2008***

1. בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995' (להלן - החוק העיקרי), בסעיף 244 - תיקון סעיף 244 (1) בסעיף קטן (א), במקום "16.5% מהסכום הבסיסי" יבוא "20% מהסכום הבסיסי";
(2) בסעיף קטן (ב), במקום "8.3% מהסכום הבסיסי" יבוא "10% מהסכום הבסיסי", ובמקום "5.2% מהסכום הבסיסי" יבוא "6.3% מהסכום הבסיסי".
2. בסעיף 252 לחוק העיקרי -
(1) בסעיף קטן (א), במקום "16.5% מהסכום הבסיסי" יבוא "20% מהסכום הבסיסי", ובמקום "12.4% מהסכום הבסיסי" יבוא "15.1% מהסכום הבסיסי";
(2) בסעיף קטן (ב), במקום "7.7% מהסכום הבסיסי" יבוא "9.4% מהסכום הבסיסי";
(3) בסעיף קטן (ג), בכל מקום, במקום "10.3% מהסכום הבסיסי" יבוא "12.5% מהסכום הבסיסי", ובמקום "7.7% מהסכום הבסיסי" יבוא "9.4% מהסכום הבסיסי".
3. בחוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980' (להלן - חוק הבטחת הכנסה), בתוספת השנייה, במקום טור א' יבוא:

טור א'
מי שהגיע לגיל פרישה ומי שמקבל קצבת זקנה, שאיירים או תלויים לפי חוק הביטוח
32.4%
48.1%
59.3%
70.5%

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 1** סעיף 244 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995' (להלן - חוק הביטוח הלאומי), קובע כי למבוטח שהגיע לגיל קצבת זקנה תשולם קצבה חודשית בשיעור של 16.5% מהסכום הבסיסי, שהוא השכר הממוצע במושק כפי שהיה ב־1 בינואר 2006 כשהוא מוצמד למדרד המחיריים לצרכן. סעיף 247א לחוק הביטוח הלאומי קובע כי למבוטח שהגיע לגיל 80 תשולם תוספת לקצבת הזקנה.
- בהצעת החוק המתפרסמת בזה מוצע להעלות את קצבת הזקנה משיעור של 16.5% מהסכום הבסיסי לשיעור של 20% מהסכום הבסיסי.
- מוצע להעלות בהתאמה את שיעור תוספת התלויים המושלמת למבוטח שהגיע לגיל קצבת זקנה בעד בן הזוג ובעד כל אחד משני ילדיו הראשונים התלויים בו, לשיעורים האמורים בסעיף (2) להצעת החוק.
- סעיף 2** סעיף 252 לחוק הביטוח הלאומי קובע כי לשאיירי של מבוטח ישולמו קצבת שאירים חודשית בשיעורים הקבועים באותו סעיף או מענק שאירים בשיעור הקבוע בסעיף 255 לחוק.
- בדומה לתיקון המוצע לגבי קצבת זקנה כאמור בסעיף 1, מוצע להעלות גם את שיעור קצבת השאיירים, לשיעורים המפורטים בסעיף זה.
- סעיף 3** במקביל לתיקונים המוצעים לסעיפים 244 ו-252 לחוק הביטוח הלאומי, מוצע לתקן את חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980, כך שהגמלה המשתלמת לפי אותו חוק לגבי מי שזכאי לקצבה מכוח הסעיפים האמורים, לא תפחת בעקבות הגדלת קצבת הזקנה או קצבת השאיירים, כמוצע בהצעת חוק זו.

* הצעת חוק מס' 3645/17 פ' הועברה לוועדה ביום ט"ו בסיוון התשס"ח (18 ביוני 2008).
 1 ס"ח התשנ"ה, עמ' 210; התשס"ח, עמ' 855.
 2 ס"ח התשמ"א, עמ' 30; התשס"ח, עמ' 686.

52.9% פחות הסכום הבסיסי לילד
64.7% פחות הסכום הבסיסי לילד
52.9% פחות הסכום הבסיסי לילד
64.7% פחות הסכום הבסיסי לילד "

תחילה ותחילה 4.

(א) תחילתו של חוק זה ביום פרסומו (להלן - יום התחילה), והוא יחול על גמלאות המשתלמות בעד יום התחילה ואילך.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), תחילתם של סעיפים 244 ו-252 לחוק העיקרי, כנוסחם בסעיפים 1 ו-2 לחוק זה, וטור א' בתוספת השנייה לחוק הבטחת הכנסה, כנוסחו בסעיף 3 לחוק זה, ביום כ"ה בטבת התשע"א (1 בינואר 2011) והם יחולו על גמלאות המשתלמות ביום זה ואילך.

הוראת שעה לשנת 2008 5.

בתקופה שמיום התחילה ועד יום ד' בטבת התשס"ט (31 בדצמבר 2008) יחולו הוראות אלה:

(1) בסעיף 244 לחוק העיקרי -

(א) בסעיף קטן (א), במקום "16.5% מהסכום הבסיסי" יבוא "17% מהסכום הבסיסי";

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום "8.3% מהסכום הבסיסי" יבוא "8.5% מהסכום הבסיסי" ובמקום "5.2% מהסכום הבסיסי" יבוא "5.4% מהסכום הבסיסי";

(2) בסעיף 252 לחוק העיקרי -

(א) בסעיף קטן (א), במקום "16.5% מהסכום הבסיסי" יבוא "17% מהסכום הבסיסי", ובמקום "12.4% מהסכום הבסיסי" יבוא "12.8% מהסכום הבסיסי";

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום "7.7% מהסכום הבסיסי" יבוא "8% מהסכום הבסיסי";

(ג) בסעיף קטן (ג), בכל מקום, במקום "10.3% מהסכום הבסיסי" יבוא "10.6% מהסכום הבסיסי", ובמקום "7.7% מהסכום הבסיסי" יבוא "8% מהסכום הבסיסי";

(3) בחוק הבטחת הכנסה, בתוספת השנייה, במקום טור א', יבוא:

"טור א"	
מי שהגיע לגיל פרישה ומי שמקבל קצבת זקנה, שאירים או תלויים לפי חוק הביטוח	
אם מלאו לו 80 שנים	אם טרם מלאו לו 80 שנים
30.8%	29.3%
45.6%	43.4%
55.7%	53.7%
65.8	64.0%
50.6% פחות הסכום הבסיסי לילד	48.4% פחות הסכום הבסיסי לילד
60.7% פחות הסכום הבסיסי לילד	58.7% פחות הסכום הבסיסי לילד
50.6% פחות הסכום הבסיסי לילד	48.4% פחות הסכום הבסיסי לילד

דברי הסבר

שנת 2008 יהיה שיעור קצבת הזקנה 17% מהסכום הבסיסי; בשנת 2009 יהיה שיעור קצבת הזקנה 19% מהסכום הבסיסי;

מוצע לקבוע לחוק המוצע תחילה הדרגתית. בהתאם למוצע, החל מיום תחילת החוק ועד לסוף

58.7% פחות הסכום הבסיסי לילד	60.7% פחות הסכום הבסיסי לילד
------------------------------	------------------------------

6. בתקופה שמיום ה' בטבת התשס"ט (1 בינואר 2009) ועד יום י"ד בטבת התש"ע (31 בדצמבר 2009) יחולו הוראות אלה:

(1) בסעיף 244 לחוק העיקרי -

(א) בסעיף קטן (א), במקום "16.5% מהסכום הבסיסי" יבוא "18% מהסכום הבסיסי";

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום "8.3% מהסכום הבסיסי" יבוא "9% מהסכום הבסיסי", ובמקום "5.2% מהסכום הבסיסי" יבוא "5.7% מהסכום הבסיסי";

(2) בסעיף 252 לחוק העיקרי -

(א) בסעיף קטן (א), במקום "16.5% מהסכום הבסיסי" יבוא "18% מהסכום הבסיסי", ובמקום "12.4% מהסכום הבסיסי" יבוא "13.6% מהסכום הבסיסי";

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום "7.7% מהסכום הבסיסי" יבוא "8.5% מהסכום הבסיסי";

(ג) בסעיף קטן (ג), בכל מקום, במקום "10.3% מהסכום הבסיסי" יבוא "11.2% מהסכום הבסיסי", ובמקום "7.7% מהסכום הבסיסי" יבוא "8.5% מהסכום הבסיסי";

(3) בחוק הבטחת הכנסה, בתוספת השנייה, במקום טור א' יבוא:

"טור א"	
מי שהגיע לגיל פרישה ומי שמקבל קצבת זקנה, שאירים או תלויים לפי חוק הביטוח	
אם מלאו לו 80 שנים	אם טרם מלאו לו 80 שנים
30.8%	30.3%
45.6%	45.0%
55.7%	55.6%
65.8%	66.2%
50.6% פחות הסכום הבסיסי לילד	50.0% פחות הסכום הבסיסי לילד
60.7% פחות הסכום הבסיסי לילד	60.8% פחות הסכום הבסיסי לילד
50.6% פחות הסכום הבסיסי לילד	50.0% פחות הסכום הבסיסי לילד
60.7% פחות הסכום הבסיסי לילד	60.8% פחות הסכום הבסיסי לילד

7. בתקופה שמיום ט"ו בטבת התש"ע (1 בינואר 2010) ועד יום כ"ד בטבת התשע"א (31 בדצמבר 2010) יחולו הוראות אלה:

(1) בסעיף 244 לחוק העיקרי -

(א) בסעיף קטן (א), במקום "16.5% מהסכום הבסיסי" יבוא "19% מהסכום הבסיסי";

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום "8.3% מהסכום הבסיסי" יבוא "9.5% מהסכום הבסיסי" ובמקום "5.2% מהסכום הבסיסי" יבוא "6% מהסכום הבסיסי";

ד ב ר י ה ס ב ר

בשנת 2010 יהיה שיעור קצבת הזקנה 19% מהסכום הבסיסי, ומשנת 2011 ואילך יהיה שיעור קצבת הזקנה 20% מהסכום הבסיסי. להערכת המוסד לביטוח לאומי, העלות התקציבית של

(2) בסעיף 252 לחוק העיקרי -

(א) בסעיף קטן (א), במקום "16.5% מהסכום הבסיסי" יבוא "19% מהסכום הבסיסי", ובמקום "12.4% מהסכום הבסיסי" יבוא "14.3% מהסכום הבסיסי";

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום "7.7% מהסכום הבסיסי" יבוא "8.9% מהסכום הבסיסי";

(ג) בסעיף קטן (ג), בכל מקום, במקום "10.3% מהסכום הבסיסי" יבוא "11.8% מהסכום הבסיסי", ובמקום "7.7% מהסכום הבסיסי" יבוא "8.9% מהסכום הבסיסי";

(3) בהוק הבטחת הכנסה, בתוספת השנייה, במקום טור א' יבוא:

"טור א'	
מו שהגיע לגיל פרישה ומי שמקבל קצבת זקנה, שאיורים או תלויים לפי חוק הביטוח	
31.4%	
46.5%	
57.4%	
68.4%	
51.5% פחות הסכום הבסיסי לילד	
62.8% פחות הסכום הבסיסי לילד	
51.5% פחות הסכום הבסיסי לילד	
62.8% פחות הסכום הבסיסי לילד.	

ד ב ר י ה ס ב ר

הצעת חוק זו בעת החלתו המלאה היא 3.8 מיליארד שקלים
הצעת חוק זו היא הצעת חוק תקציבית כהגדרתה בסעיף 33
לחקיקיסוד: משק המדינה.

חבר הכנסת יצחק גלנטי